

Opdracht Body Condition Score (BCS)

Tijdens deze opdracht ga je kritisch kijken naar de lichaamsconditie (body condition score, BCS) van de dieren waarvoor je verantwoordelijk bent. Dit ga je doen aan de hand van een scoresysteem dat je met behulp van kenmerkende punten gaat helpen bij het beoordelen.

Waarom is het belangrijk om de lichaamsconditie van dieren in de gaten te houden?

Het dieet en de lichaamsconditie staan over het algemeen met elkaar in verband. Krijgt een dier te weinig voer (energie) binnen dan wordt een dier mager, maar neemt een dier te veel voer op dan wordt het vet. Natuurlijk zijn er situaties waardoor het dier niet goed zijn voer op kan nemen, bijvoorbeeld een slecht gebit. Dit kan terug te zien zijn in voer dat niet wordt opgegeten met als resultaat een vermagerend dier.

Daarnaast heeft de lichaamsconditie invloed op de gezondheid van een dier. Zo kan een mager dier minder vruchtbaar zijn, sneller last hebben van doorligplekken en een vet dier last hebben van de gevolgen van overgewicht zoals overbelaste pijnlijke gewrichten, hoefproblemen, verminderde vruchtbaarheid en/of hartaandoeningen.

Lichaamsconditie score is een belangrijk hulpmiddel bij de evaluatie van een dieet. Maar, wat is nou een goede lichaamsconditie voor een diersoort? En, hoe beoordeel je de lichaamsconditie? Belangrijke vragen ook omdat we in een aantal situaties dreigen te wennen aan te dikke dieren omdat dit bij sommige soorten de meest voorkomende situatie is.

Een aantal termen op een rij

Lichaamsconditie:	wordt ook wel Body Condition Score genoemd.
Body Condition Score:	afgekort BCS.
BCS:	we hanteren meestal een 5 punten systeem, soms wordt er ook met halve punten gewerkt of wordt een 9 punts schaal gebruikt. Bij een 5 punten systeem geldt:
	1 = mager
	2 = dun
	3 = goed
	4 = dik
	5 = vet (obese = ziekelijk overgewicht)

Bij BCS schalen is de middelste waarde de gewenste waarde.

Voorbeeld

We nemen de (Aziatische) olifant, *Elephas maximus*, als voorbeeld. In tabel 1 zie je een overzicht van de kenmerken die horen bij de verschillende BCS van een olifant. Van twee BCS zijn een paar foto's weergegeven waar deze kenmerken duidelijk zichtbaar zijn. Ga voor jezelf na of je dit herkent en leg de tabel naast de foto's neer.

Je hebt nu een idee gekregen hoe je een scoresysteem kunt gebruiken om de BCS van een dier te bepalen. Natuurlijk heeft ieder diersoort zijn eigen kenmerken bij de verschillende BCS. Daarnaast heeft de levensfase waarin het dier verkeert ook invloed en heeft ieder dier ook zijn eigen bouw, net zoals je dat bij mensen tegenkomt. Toch kun je een scoresysteem goed gebruiken om een algemene indruk te krijgen van het verband tussen het dieet en de BCS.

Tijdens de cursus krijg je nog een aantal andere voorbeelden van BCS materiaal ter inspiratie. Via de link <http://www.cursusdierentuinoeding.nl/pagina/Beeldmateriaal.html> en door te klikken op **BCS 3D** zijn voorbeelden te zien van de BCS bij de olifant en de schildpad.

Toepassen op eigen diersoort

Nu ga je de BCS van de diersoort waar je verantwoordelijk voor bent in de dierentuin beoordelen. Dit doe je aan de hand van onderstaande stappen.

Stap 1 Maak een conditiescoresysteem.

Beschrijf de kenmerken die horen bij de BCS 1- 5. Beschrijf dit voor de kop, romp en de achterhand. Gebruik Tabel 1 'Body Condition Score olifant' als voorbeeld. Past een andere indeling dan 'kop, romp, achterhand' beter bij jouw diersoort, houd dan een eigen gemaakte indeling aan.

Stap 2 Maak per BCS fotomateriaal.

Probeer per BCS een serie foto's te maken. Zijn er van de 5 scores maar 4 in het park aanwezig, maak dan van deze 4 scores fotomateriaal.

Houd zo veel mogelijk vaste invalshoeken aan: van voren, van achter en van de zijkant. Op die manier kun je de beschreven kenmerken van Stap 1 goed terug vinden op de foto's. Heb je voor een andere indeling gekozen, gebruik deze indeling dan ook als invalshoek voor het maken van fotomateriaal.

Natuurlijk mogen foto's ook vanuit andere invalshoeken genomen worden, hoe meer foto's hoe beter. Maar hanteer voor ieder dier in ieder geval de 3 vaste invalshoeken.

Stap 3 Hoe meer foto's hoe beter.

Het is erg lastig om een dier goed en scherp op de foto te krijgen. Probeer de foto's van zo dichtbij mogelijk te maken, maar pas op voor gevaarlijke situaties.

Bij gebruik van een digitale camera kan vervolgens een selectie gemaakt worden van goede foto's (scherp en kenmerken zichtbaar).

Stap 4 Gebruik van digitale camera.

We gaan er van uit dat je de foto's in digitale vorm gaat beoordelen via bv. het computerscherm. Natuurlijk is het ook goed als je de foto's afdrukt en ze dan gaat beoordelen.

Stap 5 Bepaal de BCS.

Plaats de foto's op volgorde van BCS. Benoem in de bestandsnaam van de foto om welke BCS het gaat en geef de foto een nummer. Geef dan per foto (vermeld het nummer) een onderbouwing voor de gekozen BCS en vermeld ook de naam van het dier, de leeftijd, bijzonderheden en de datum waarop de foto werd genomen.

Stap 6 Stuur de resultaten op.

Stuur je eigen gemaakte conditiescoresysteem en het verzamelde fotomateriaal met de bijhorende onderbouwing toe aan de cursusleider.

Op cursusdag 2 bespreken we dit kort en vervolgens ook weer gedurende de laatste middag op cursusdag 3. Gedurende deze laatste cursusdag wordt ook het dieet besproken van de betreffende dieren zodat we de relatie tussen dieet en BCS beter kunnen leggen.

Tabel 1 Body Condition Score Olifant, *Elephas maximus*

Conditie	Kop	Romp	Achterhand
BCS 1 – mager	Gehele kop ziet er ingevallen uit met veel structuur, beenderen zijn goed zichtbaar, ingevallen achter de oren, scheiding tussen kop en lichaam goed zichtbaar.	Ruggengraat, schouderbladen en bekken duidelijk zichtbaar. Een smalle buik en de ribben zijn zichtbaar. Geen spierweefsel of vet zichtbaar, hoekig lichaam.	Ruggengraat loopt duidelijk over in de staart, de staart steekt boven de achterhand uit, hoekige heupen.
BCS 2 – dun	Structuur op de kop, beenderen zijn goed zichtbaar, ingevallen achter de oren en onder de ogen.	Schouderbladen, ruggengraat en bekken zichtbaar. Een slank lichaam.	Ruggengraat loopt over in de staart, de staart steekt boven de achterhand uit.
BCS 3 – goed	Botten op de kop zijn goed zichtbaar maar geen ingevallen delen.	Schouderbladen, ruggengraat en bekken zichtbaar bij beweging, een ronde buik.	Ruggengraat loopt over in de staart, de staart steekt iets boven de achterhand uit.
BSC 4 – dik	Ronde kop, weinig structuur, scheiding tussen kop en lichaam slecht zichtbaar.	Ruggengraat nog enigszins zichtbaar, geen andere beenderen zichtbaar, bolle buik.	Ruggengraat nog enigszins zichtbaar, ronde achterhand, staart valt weg in de achterhand.
BCS 5 – vet	Ronde kop, beenderen nauwelijks zichtbaar, scheiding tussen kop en lichaam slecht zichtbaar.	Geen beenderen zichtbaar, bolle buik, ronde rug, geen ruggengraat zichtbaar, geen losse vellen onder de buik.	Ronde achterhand, staart valt weg in de kont, een uitstekende ronde buik zichtbaar.

BCS 3 – goed

Bron: Lectoraat Welzijn van Dieren, 2009

Bron: Lectoraat Welzijn van Dieren, 2009

BCS 4 – te dik

Bron: Lectoraat Welzijn van Dieren, 2009

Bron: Lectoraat Welzijn van Dieren, 2009